

oud VALKENBURG

**Beleidsplan
Vereniging Oud-Valkenburg**

2025-2029

Valkenburg, 7 januari 2025

1.	INLEIDING	3
2.	DOELSTELLING EN AMBITIES	4
3.	ORGANISATIE	5
	3.1 bestuur	5
	3.2 werkgroepen	5
	3.3 vrijwilligers	6
	3.4 leden	6
4.	COLLECTIEBEHEER	6
	4.1 verzameling	7
	4.2 beheer registratie	7
5.	INFORMATIEVOORZIENING	8
	5.1 museum/expositie	8
	5.2 lezingen/presentaties	8
	5.3 rondleidingen	9
	5.4 eigen uitgaven	9
	5.5 website	9
	5.6 deelname aan activiteiten met anderen	9
6.	EDUCATIE	10
7.	BESCHERMING CULTUREEL ERFGOED	10
8.	HISTORISCH ONDERZOEK	11
9.	COMMUNICATIE	11
10.	HUISVESTING	12
11.	RELATIE VERENIGING OUD-VALKENBURG – STICHTING DE TOREN	13
12.	FINANCIËN	13

1. Inleiding

De Vereniging Oud-Valkenburg bestaat in 2026 vijftig jaar en heeft zich ontwikkeld van een aanvankelijk klein gezelschap met een zogenaemde oudheidkamer tot een gezonde vereniging met een eigen museum.

Na jaren enthousiast bezig te zijn geweest werd in 2010 voor het eerst een ambitieus beleidsplan vastgesteld. In 2014 werd een tweede beleidsplan vastgesteld gevolgd door een derde in 2020. Met grote tevredenheid constateren wij dat een aantal van de in die plannen beschreven doelstellingen in de afgelopen jaren zijn gerealiseerd of tenminste in gang zijn gezet.

Om te beginnen geldt dat voor de organisatie binnen onze vereniging. Ieder bestuurslid heeft een verantwoordelijkheid voor een taakveld gekregen en voor het uitvoerende werk zijn werkgroepen bestaande uit vrijwilligers samengesteld. Hoewel niet alle werkgroepen op volle sterkte zijn, is daarmee wel de in 2010 gewenste structuur gerealiseerd.

In het beheer van onze collectie zijn grote stappen gemaakt. Er is hard gewerkt aan het digitaliseren en registreren van wat zich in onze archieven bevindt. Dit heeft geleid tot de introductie van een digitaal Dorpsarchief. Toegankelijkheid en systematisch zijn daarbij de trefwoorden.

Er is een educatief programma ontwikkeld, waar diverse scholen in Katwijk en Valkenburg aan mee doen. Ook scholen voor voortgezet onderwijs in en buiten Katwijk komen naar het Torenmuseum en worden rondgeleid.

Het naar buiten treden van de vereniging heeft zich ontwikkeld. Sinds 2012 wordt er tenminste tweemaal per jaar een nieuwsbrief uitgebracht. Bij alle activiteiten die ertoe doen wordt de pers geïnformeerd en/of worden eigen artikelen geproduceerd. De website is in 2022 weer vernieuwd en wordt nauwgezet onderhouden. Bij verschillende gelegenheden heeft de vereniging zich op passende wijze gepresenteerd.

Het Torenmuseum bestaat inmiddels al weer vijfentwintig jaar. De exposities zijn eind 2020 weer vernieuwd, maar het blijft woekeren met de ruimte die er is. Er is naast de al bestaande Romeinse expositie een vaste expositie met een tijdlijn ingericht. Wisselexposities kunnen sinds 2017 plaatsvinden in het Dorpshuis. We streven naar meer ruimtes voor exposities in de toren en wellicht in de toekomst in het aangrenzende kerkgebouw.

De structuur is er. Op een aantal onderwerpen is veel bereikt of in gang gezet. Het accent voor de komende vijf jaar zal gelegd worden op consolidatie en verder ontwikkelen op een beperkt aantal thema's.

2. Doelstelling en ambitie

De vereniging heeft als doel:

- a. het bevorderen dat het cultureel erfgoed van de voormalige gemeente Valkenburg (Zuid-Holland) – waaronder ook te rekenen het gehele gebied van het voormalig vliegveld Valkenburg – voor het nageslacht bewaard en beschermd blijft.
- b. de belangstelling voor dit culturele erfgoed en het bestuderen van de geschiedenis van de gemeente Valkenburg (Zuid-Holland) en al het geen daarmee verband houdt, te bevorderen.

Zij tracht dit doel te bereiken door:

- a. zich actief in te zetten voor het behoud van dit cultureel erfgoed en in het bijzonder voor behoud van de monumentale, waardevolle panden en het cultureel historisch dorpsgezicht;
- b. het organiseren van studie- en werkbijeenkomsten van de leden en niet leden;
- c. het aankopen en tentoonstellen van voorwerpen en uitgaven welke op de geschiedenis van de gemeente Valkenburg betrekking hebben;
- d. het organiseren van exposities en het houden van lezingen;
- e. het beschikbaar stellen van informatie over bedoeld erfgoed en de geschiedenis van de gemeente Valkenburg;
- f. alle overige middelen.

Uitgaande hiervan formuleren wij de volgende hoofdactiviteiten.

- Collectiebeheer
- Informatievoorziening
- Educatie
- Bescherming cultureel erfgoed
- Verrichten en bevorderen van historisch onderzoek

Zoals eerder gezegd willen wij de komende vijf jaar consolideren en op een beperkt aantal punten uitbreiden. Dat heeft te maken met wat inmiddels is bereikt en de beperking die de mogelijkheden binnen onze vereniging ons oplegt. Dat neemt niet weg dat onze ambities stevig zijn.

Wij willen onderscheidend zijn op het gebied van erfgoed. Het leveren van kwaliteit is dan een bestaansvoorwaarde. Verder willen we herkenbaar zijn. We

willen vertrouwen winnen en behouden en erkenning krijgen voor dat wat wij bieden.

Kennis is dan van een essentiële betekenis. Die kennis moet binnen de vereniging aanwezig zijn. Dat is een van de verbeterpunten voor de komende jaren.

De vrijwilligers zijn uitermate belangrijk. Met hen geven we het werk van de vereniging vorm en een gezicht. De afgelopen jaren is er een vaste kern opgebouwd, die een grote betrokkenheid toont.

Desondanks moet gestreefd worden naar uitbreiding van het aantal vrijwilligers en dan met name met jongere mensen.

3. Organisatie

Het principe van de organisatie is een bestuur-werkgroepen structuur. Het bestuur zet de strategie uit, zorgt voor financiën en neemt besluiten. De werkgroepen voeren uit.

3.1 Bestuur

We houden vast aan een bestuur van bij voorkeur zeven leden. Het bestuur vergadert in principe eens in de zes weken. Binnen het bestuur heeft ieder lid een of meer eigen "portefeuilles".

Jaarlijks wordt een plan opgesteld met daarin de in het betreffende jaar uit te voeren activiteiten voorzien van het resultaat en het benodigd budget. In het plan wordt ook de beoogde financiële dekking aangegeven. De portefeuillehouders zijn verantwoordelijk voor de inbreng. Het bestuur stelt het jaarplan vast.

3.2 Werkgroepen

De vereniging kent begin 2025 de volgende werkgroepen:

- Communicatie / PR
- Exposities
- Educatie / Historisch onderzoek
- Collectiebeheer / Dorpsarchief
- Beheer toren / TD

Iedere werkgroep heeft een bestuurslid als voorzitter. Verder bestaat de bemensing zo veel mogelijk uit vrijwilligers; helaas is dit nog steeds onvoldoende de praktijk.

Getracht zal dan ook worden om waar nodig vrijwilligers aan te trekken dan wel te werken aan versterking van kennis en vaardigheid binnen de bestaande groep. Hiertoe zal per werkgroep een programma opgesteld worden; daarbij zal ook zichtbaar worden aan welke kennis en vaardigheden behoefte is, in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin. Het bestuurslid dat voorzitter is van de betreffende werkgroep, is hiervoor verantwoordelijk.

3.3 Vrijwilligers

De vrijwilligers spelen een cruciale rol in het werk van onze vereniging. Zij maken het mede mogelijk dat de programma's van de werkgroepen worden uitgevoerd, het Torenmuseum ieder weekend twee keer kan worden opengesteld en groepen kunnen worden ontvangen en rondgeleid.

Dat stelt eisen aan kwaliteit en kwantiteit. Daar blijven we naar zoeken en aan werken. Ook cursusprogramma's van bijvoorbeeld Het Erfgoedhuis en Welzijnskwartier kunnen ons daarbij van dienst zijn.

Het is belangrijk dat de vrijwilligers binding hebben met elkaar, maar ook met de vereniging en het werk. Daartoe komen de vrijwilligers en het bestuur tweemaal per jaar bij elkaar om over het werk te overleggen.

3.4 Leden

Mensen zijn lid van de Vereniging Oud Valkenburg omdat zij achter de doelstelling en de activiteiten van de vereniging staan en die willen steunen. Het is belangrijk dat de leden betrokken zijn bij de activiteiten van de vereniging.

Een eerste vereiste daarvoor is goede informatie. Thans ontvangen de leden tenminste driemaal per jaar een nieuwsbrief; dat willen wij continueren. Ook willen we gebruik maken van de sociale media om informatie te geven, weliswaar niet exclusief voor de leden, maar wel voor hen zeer relevant.

Daarnaast worden tweemaal per jaar bijeenkomsten gehouden, één in de vorm van de jaarlijkse ledenvergadering, de ander als thema-avond. Dit wordt gecontinueerd.

4. Collectiebeheer

4.1 Verzameling

Het verzamelen en beheren van materiaal dat betrekking heeft op de geschiedenis van Valkenburg is een kernactiviteit. Het materiaal dat de vereniging thans in eigendom of beheer heeft, betreft een breed scala. Het gaat onder andere om

documentatie, beeldmateriaal in vele uitvoeringen en allerlei voorwerpen al of niet in een collectie.

Het hebben hiervan is van groot belang om een beeld te kunnen vormen van het leven in het Valkenburg van toen en gisteren. De vereniging wil het kenniscentrum zijn voor de historie van Valkenburg; ook daarvoor is beschikbaarheid van basis- en naslagmateriaal essentieel.

Waar het gaat om wat aan de vereniging beschikbaar wordt gesteld, is in principe alles welkom. Aankopen beperken zich voornamelijk tot boeken.

4.2 Beheer en registratie

De samenstelling van het aanwezige materiaal is divers. De collectie is voor een deel eigendom van de vereniging, maar voor een deel niet. De Romeinse collectie is deels eigendom van het Rijksmuseum van Oudheden (RMO), deels van de provincie Zuid-Holland. De Stichting De Valkenburgse Toren heeft ze in bruikleen; de vereniging zorgt op basis van de huurovereenkomst van de toren, dat de collectie als onderdeel van de toren toegankelijk is. De collectie Ravelli is eigendom van de vereniging.

Inmiddels is grote voortgang gemaakt met digitaliseren en registreren van beeldmateriaal, krantenknipsels en andere documentatie aanwezig in het Torenmuseum. De introductie van het Dorpsarchief in 2023 was een grote stap voorwaarts.

Een van de belangrijke aspecten blijft de toegankelijkheid van de collectie. Het is onze ambitie om het digitale archief en het papieren archief, waaronder de bibliotheek, voor een ieder toegankelijk te laten zijn.

5. Informatievoorziening

Het uitdragen van kennis en informatie over de geschiedenis van Valkenburg vormt onderdeel van de doelstellingen van onze vereniging. Hiervoor hebben wij verschillende mogelijkheden. Die komen in het vervolg van dit gedeelte aan de orde, met uitzondering van Educatie. Dat element krijgt in dit beleidsplan een geheel eigen plaats.

5.1 Museum/exposities

In het geëxposeerde in het Torenmuseum neemt de Romeinse collectie een centrale plaats in. Dat is zo en dat blijft zo. Voor deze expositie zijn twee etages beschikbaar. De oorspronkelijke expositie dateert uit 2000. In de jaren daarna is

nieuwe informatie gekomen over het leven in de Romeinse periode in en om Valkenburg en dat heeft geleid tot een ingrijpende wijziging die in oktober 2020 was afgerond. Een laatste toevoeging zijn maquettes en de opgravings- resultaten op het voormalige vliegveld in 2024.

Daarnaast heeft de gemeente Katwijk het project Masterplan Romeinen in Katwijk gestart met als doel het Romeinse verleden in Katwijk zichtbaar en beleefbaar te maken. De Romeinse bewoning in Valkenburg vormt daar een belangrijk element in. Dit is voor ons mede richting gevend.

Naast het Romeinse verleden vormt de Tweede Wereldoorlog en met name de meidagen van 1940 een belangrijk Valkenburgs onderwerp.

Ook de ruimte buiten de feitelijke expositieruimtes, het trappenhuis en de lift, worden benut. Door gebruik te maken van Valkenburgse objecten wordt ook deze ruimte als het ware als expositieruimte gebruikt. Ook het Dorpshuis wordt benut voor wissel exposities.

De toren staat binnen de contour van het voormalig Castellum. Dat betekent dat er direct buiten de toren in de bodem resten van het Castellum aanwezig zijn. Wij willen er zoveel als binnen ons vermogen ligt aan werken, dat een deel van deze resten voor het publiek zichtbaar gemaakt worden.

Daarnaast streven wij ernaar dat ook bovengronds het Romeinse verleden duidelijk zichtbaar wordt.

Ook met deze activiteiten sluiten wij aan bij het “Masterplan Romeinen in Katwijk” van de gemeente Katwijk.

Zoals eerder gezegd denken we, aan de thematische wisselexposities die voorheen in de toren plaats vonden. Maar we denken ook aan kleine prikkelende tentoonstellingen met voldoende inhoud, die tevens een uitnodiging zijn om het Torenmuseum te bezoeken. We hopen op die manier een versterking van onze museumfunctie te bereiken.

De geschiedenis betreffende het gebied van het voormalig Marinevliegveld Valkenburg behoort niet langer tot onze kernactiviteiten. In 2017 is een aparte stichting opgericht om deze geschiedenis te vertellen. De vereniging is statutair bij het beleid van de stichting betrokken middels een vertegenwoordiger in de bestuur adviesraad.

5.2 Lezingen/presentaties

Tweemaal per jaar worden door de vereniging een lezing of presentatie verzorgd. Deze presentaties worden soms door leden van onze vereniging verzorgd, soms worden externe sprekers uitgenodigd. Wij zetten dit beleid voort en letten daarbij scherp op actualiteit, kwaliteit en relevantie.

Tevens zal er gezorgd worden voor een centrale opslag van voor presentaties geschikt materiaal.

5.3 Rondleidingen

De afgelopen jaren is er een toenemende belangstelling voor rondleidingen ca. in de toren geconstateerd. Een verheugende ontwikkeling, waar wij gaarne werk van willen blijven maken.

5.4 Eigen uitgaven

De vereniging heeft tot nu toe vijf boekjes, die verband houden met de geschiedenis van Valkenburg, uitgegeven, het laatste in 2020. Wij streven ernaar om gemiddeld eens per twee jaar een boekje over een relevant onderwerp uit te brengen.

5.5 Website

De website is in 2022 voor het laatst vernieuwd. Het is onze bedoeling dat de website fungeert als een basisvoorziening in de informatieverstrekking. Wij streven ernaar, dat ons archief en ander materiaal langs deze weg eenvoudig toegankelijk is. Dit hangt uiteraard samen met de wijze waarop het beheer van de collectie ingericht is. Zie ook aldaar.

5.6 Deelname aan activiteiten met anderen

De vereniging blijft binnen de mogelijkheden die er zijn deelnemen aan activiteiten, die door anderen worden georganiseerd. Dat kunnen zowel periodiek terugkerende evenementen zijn (Lichtjesavond bij de oorlogsgraven, Markt Groot Valkenburg, Paardenmarkt, Open Monumentendag) als incidenteel voorkomende (Romeinendag). De vereniging heeft zitting in de stuurgroep van de Canon van Katwijk. Ook in de klankbordgroep van de Stichting Historie Vliegveld Valkenburg is de vereniging vertegenwoordigd.

Het zijn mogelijkheden om ons als vereniging te presenteren, maar vooral om de historie van Valkenburg over het voetlicht te brengen.

Zie verder onder **Communicatie**

6. Educatie

In de afgelopen periode een stijger met stip. Werd er tien jaar geleden nauwelijks geïnvesteerd in educatie, het onderwerp heeft zich inmiddels ontwikkeld tot een van onze belangrijkste activiteiten. De essentie daarbij is: “Ken je eigen lokale geschiedenis”.

In eerste instantie hebben we ons gericht op de Valkenburgse basisscholen met het aanbieden van een programma incl. bezoek aan het Torenmuseum. Thans vindt verbreding plaats naar basisscholen buiten Valkenburg. Wij willen deze lijn voor zover dat binnen onze mogelijkheden ligt, verder doortrekken.

Hoewel wij daarop geen actief beleid voeren, bezoeken ook scholen van voortgezet onderwijs het Torenmuseum. Ook deze scholen ontvangen wij gaarne.

De Romeinse geschiedenis van Valkenburg is steeds een dominant onderwerp, zeker sinds de Limes werelderfgoed is geworden.

Ook de Tweede Wereldoorlog krijgt veel aandacht. In overleg met de scholen kunnen ook andere onderwerpen aan de orde komen. Zo willen wij maatwerk leveren.

Wij willen de geschiedenis voor de schooljeugd zo levend mogelijk maken. Daartoe willen wij materialen aanschaffen die het verleden tastbaar maken.

De werkgroep Educatie houdt zich ook bezig met het naast het museum gelegen militaire Ereveld.

Voor het onderwerp Educatie zal een lesbrief worden opgesteld met name gericht op jongeren op basis waarvan de uitvoering zal plaatsvinden.

7. Bescherming cultureel erfgoed

De vereniging blijft zich actief inzetten voor het behoud van het cultureel erfgoed, in het bijzonder voor het behoud van monumentale waardevolle panden het historisch dorpsgezicht. Onze rol daarin is vereenvoudigd sinds de gemeente Katwijk ook voor Valkenburg aan panden die daarvoor in aanmerking komen, de monumentenstatus heeft toegekend.

Heel belangrijk was de toekenning van de UNESCO werelderfgoed status van twee gebieden in het dorp Valkenburg op 27 juli 2021. Om de (digitale) zichtbaarheid van het Torenmuseum te verbeteren is in 2024 besloten om de naam te wijzigen in Torenmuseum aan de Limes

Hiernaast zien wij een rol voor onze vereniging bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden, met name Valkenhorst. Wij achten het van groot belang dat ook daarin het verleden een passende plaats krijgt. Wij zetten ons daarvoor in. Het streven van de vereniging is echter om vondsten gedaan op het voormalige vliegveld van vóór 1939, tentoon te stellen in een uitbreiding van het Torenmuseum.

8. Historisch onderzoek

Historisch onderzoek vormt een wezenlijk onderdeel van onze activiteiten. Het zal duidelijk zijn dat archeologisch onderzoek zoals dat bijvoorbeeld op het voormalig vliegveld verricht is, voorbehouden is aan professionals.

Daarnaast zijn er nog vele onderwerpen uit de geschiedenis van Valkenburg, recent of van langer geleden, die het vragen om (nader) onderzocht te worden. Wij zullen aan de hand van een inventarisatie van mogelijke onderwerpen een programma opstellen.

Het uitgangspunt van de vereniging zal zijn het verrichten, het stimuleren en bevorderen van historisch onderzoek.

9. Communicatie

De Vereniging Oud Valkenburg is de erfgoedvereniging van Valkenburg. De vereniging beschikt over een mooi museum. De vereniging wil het kenniscentrum zijn voor allen die meer willen weten over de geschiedenis van Valkenburg. Dat zijn mooie statements, maar als niemand dat weet, betekent het niets. We moeten dat wat we zijn en doen dus communiceren. Dat willen we doen op een manier die uitnodigt, die prikkelt, die enthousiast maakt.

We doen daar uiteraard al aan. We brengen minimaal drie keer per jaar een nieuwsbrief uit, we hebben een website, we staan in de lokale pers met onze activiteiten. Maar er kan meer en het kan ook eigentijdser.

De huidige website bestaat sinds 11 juni 2022. Sinds 2016 is er ook een Facebook pagina. Deze wordt nog te weinig benut en gestreefd moet worden om meer gebruik te gaan maken van de sociale media.

Wat we willen doen en hoe, gaan we neerleggen in een communicatieplan. Vooruitlopend daarop alvast het volgende.

- Als onze doelgroep zien wij de geïnteresseerden in het erfgoed van Valkenburg. De jongeren vormen daarin een aparte groep, die wij graag aan ons zouden binden. Een tweede te onderscheiden groep zijn de nieuwe bewoners, in het bijzonder denken we dan aan Het Duyfrak.
- Onze boodschap is onder andere dat VOV een actieve enthousiaste club is, dat VOV ingang biedt naar de geschiedenis van Valkenburg en dat VOV het publiek daartoe uitnodigt.
- Als middelen willen we gebruik maken van de vanouds bekende hierboven genoemde, maar we willen ook met name de sociale media inzetten.
- Andere middelen kunnen zijn publieksactiviteiten als wandel- en fietstochten, puzzeltochten, prijsvragen.
- Activiteiten worden afgestemd op specifieke doelgroepen.
- Bij de activiteiten zoeken we waar passend, samenwerking met andere Valkenburgse organisaties.
- Bij iedere gelegenheid waar de vereniging aanwezig is, is zij eenduidig herkenbaar. Het logo zorgt daarvoor.

De werkgroep Communicatie is verantwoordelijk voor het opstellen van het communicatieplan. In die werkgroep worden ook alle activiteiten die samenhangen met dit onderwerp gecoördineerd en geprogrammeerd.

10. Huisvesting

In de toren bij de Hervormde Kerk is sinds het jaar 2000 het Torenmuseum gehuisvest. Het is ook de plaats waar vergaderingen en andere bijeenkomsten plaatsvinden. De afgelopen tijd is het gebruik zodanig geïntensiveerd, dat de beschikbare ruimte maximaal benut wordt. De toren staat op een prachtige plek, maar de gebruiksmogelijkheden blijven beperkt. Ook na realisering van het Dorpshuis blijft dat het geval.

Er heeft in het verleden een globale verkenning plaats gevonden naar een mogelijke nieuwe locatie voor het museum. Geconcludeerd is dat daar vooralsnog geen perspectief op is. In de plaats daarvan wordt gedacht aan een aanbouw bij de toren zelf en aan een samenwerking met de aangrenzende Hervormde kerk voor het gebruik van ruimten.

Zoals hiervoor onder 7 is gemeld zal een uitbreiding moet plaatsvinden in het dorp en niet bij het vliegveld.

We gaan vooralsnog uit van de status quo, maar blijven alert op eventuele kansen in de directe omgeving van de toren.

11. Relatie Vereniging Oud-Valkenburg en de Stichting De Valkenburgse Toren

In de overeenkomst tussen de gemeente, de Stichting De Valkenburgse Toren en de Vereniging Oud-Valkenburg is onder andere afgesproken dat de stichting de toren beheert en verantwoordelijk is voor de museumfunctie. De vereniging verzorgt de openstelling en de informatievoorziening.

12. Financiën

De financiële situatie van de vereniging is gezond. Wij zijn tot nu toe steeds in staat geweest om het boekjaar zonder verlies af te sluiten en hebben een redelijke reserve.

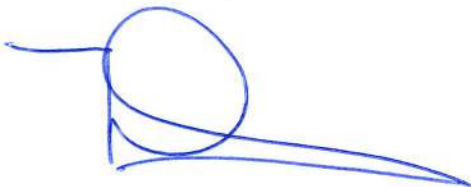
Wij zijn in de afgelopen periode in zich daarvoor lenende situaties in staat geweest passende subsidies te verwerven. Wij willen die werkwijze voortzetten.

Wij zien voor de korte termijn dan ook geen noodzaak om de contributie, die sinds 2023 € 10 bedraagt, te verhogen.

Wel kan het zijn dat met name onze museale ambitie forse financiële inspanningen vraagt. Dat kan een nieuwe situatie opleveren waarvoor een nieuwe koers bepaald moet worden.

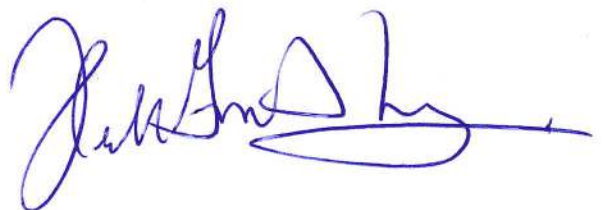
Aldus vastgesteld door het bestuur van de Vereniging Oud-Valkenburg op 7 januari 2025

De secretaris,

Jaap Dubbeldam.

de voorzitter,

Henk Imthorn